

ЕКОЛОГО-МЕЛІОРАТИВНИЙ МОНІТОРИНГ РОДЮЧОСТІ ЗРОШУВАНИХ ҐРУНТІВ ПІВДНЯ УКРАЇНИ

**О.І.СИДОРЕНКО,
В.Є.ГАМАЮНОВ** – кандидати с.-г. наук, доценти,
Херсонський ДАУ

У зоні активного зрошення, а це південь України: Херсонська, Миколаївська, Одеська області, широке поширення мають подові пониження, які являються характерним елементом безстокового сухого Степу. Вони займають великі площі, такі як під "Агаймаський (10 тис.га). Зелений (2,5 тис.га). Чорна долина (1,2 тис.га) та багато інших, так і невеликі площі від 0,5 до 5 гектарів. Невеликі подові пониження називають подами-бмодцями. Таких понижень дуже багато на зрошених землях. Тільки в межах Рогачинської та Каховської зрошуваних систем сумарна площа їх становить близько 70-80 тис. гектарів.

Як великі подові пониження, так і малі (поди-бмодця) роблять вплив на еволюцію, як зрошених ґрунтів, так і ґрунтів богарного землеробства. Подові пониження являються накопичувачами вологи і в умовах сухого степу регулюють водний режим ґрунтів і особливо зрошених.

Ґрунти подів характеризуються дуже несприятливими для розвитку рослин фізичними властивостями. Надзвичайна низька їх родючість обумовлюється їх генезисом. Вони формуються в умовах тривалого періодичного перезволоження.

В зв'язку із зрошенням земель, що включають значну кількість мікроплодів, питання про використання подів стає найбільш гостро. Спроби освоїти землі подів звичайними меліоративними прийомами не дали позитивних результатів.

У 1979 році у поді "Чорна долина" (КСП "Україна" Чаплинський район) на площі 20 га, а у 1981 році на зрошуваному полі, площа якого 130 га, позиція двох фрегатів (КСП "Заветы Ленина", Чаплинський район), у 1983 році на площі 150 га (під Наталівський, КСП Ім.Ворошилова, Каховський район) були закладені дослідні ділянки по вивченню питання про підвищення родючості подових та зональних зрошених ґрунтів. Значущість проведених дослідів визначається тим, що для умов півдня України запропоновано переконливе обґрунтування наукового напрямку перетворення природи подових ґрунтів з метою трансформації їх у високопродуктивні орні угіддя.

Головний технологічний прийом заключається у формуванні на поверхні подових ґрунтів штучного орного вару товщиною 20 см, а на подах-бмодцях капітального планування за рахунок ґрунтоутворюючої лесової породи. Лесова порода використовується із кар'єрів, які відкриваються на зональних неоглесних ґрунтах або з відвалів магістральних зрошуваних каналів. Тільки в межах Херсонської області об'єм відвалів перевищує 65 млн.м³ і вони покривають більше 8000 га орних земель.

Лесс – це полімінеральна горна порода. Вона має важливі меліоративні властивості: пориста, має високу водоутримуючу і поглинальну здатність, містить 10-12% карбонатів кальцію. У результаті створення та окультурювання лесової відсипки відбуваються позитивні зміни агрофізичних властивостей подових ґрунтів. Поступово змінюється направленість ґрунтоутворюючого процесу.

Наряду з вивченням питання про підвищення родючості подових ґрунтів вивчався вплив лесової породи на родючість зональних осолонцюваних зрошених ґрунтів. Лесова меліорація дозволяє поліпшити меліоративний стан зрошених земель: збільшується вологоємність ґрунту, виключає їх перезволоження, покращує агрофізичні властивості ґрунту, і таким чином підвищує їх продуктивність.

Піонером освоєння меліорованих подів являється люцерна. Вона дає добрий врожай в межах 180-230 ц/га зеленої маси. Врожайність зеленої маси озимого жита також була висока – 230 ц/га. Найбільш урожайним було сорго зернове – 58-74 ц/га.

В еколого-меліоративному моніторингу родючості зрошених земель питання освоєння подових земель та покращання агрофізичних властивостей зональних ґрунтів займають високу питому вагу і виявляють велику наукову зацікавленість.

УДК 634.8.

**ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ОСНОВИ ВИРОБНИЦТВА
В УКРАЇНІ ОЗДОРОВЛЕНОГО ПОСАДКОВОГО МАТЕРІАЛУ
ВИНОГРАДУ ВИСОКИХ СЕЛЕКЦІЙНО-САНІТАРНИХ КАТЕГОРІЙ**

**В.О.СКОРОХОД – к.с.-г.н., с.н.с., Науково-виробничий
південний біотехнологічний центр, м. Херсон**

Південь України – це унікальний край для розвитку виноградарства, виробництва марочних сухих вин, шампанських і коньячних виноматеріалів, коньяків, натуральних соків.